

Abstrakt

Tato rigorózní práce je rozšířením mé diplomové práce *Aktuální trendy v otázce dětského bilingvismu* (2010) o specifickou oblast trilingvismu, a to jak v teoretické, tak v empirické rovině. Předmětem této práce je přirozený dětský bilingvismus a trilingvismus. V teoretické části práce je cílem podat ucelený přehled současného pohledu na problematiku bilingvismu a trilingvismu, s důrazem na shrnutí novějších odborných statí a výzkumů. V centru zájmu jsou především specifika vícejazyčného řečového vývoje, vliv na kognitivní funkce, otázka vzájemné vyváženosti jazyků, faktory úspěšné jazykové výchovy a poukázání na možnosti, ale i limity, které se v této oblasti ukazují.

Empirická část je pojata jako mapující studie, sběr dat probíhal pomocí dotazníku pro rodiče a testování aktivní slovní zásoby u předškolních dětí. Původní výzkum pracoval s 25 dětmi z česko-německých bilingvních rodin. V nové fázi výzkumu byla zkoumána skupina 10 trilingvních dětí. Sběr i zpracování dat bylo shodné, ale hlavním cílem bylo hledat specifické charakteristiky, ve kterých se trilingvní a čistě bilingvní děti a rodiny liší.

Z kvalitativní analýzy dat vyplývá, že v rámci výzkumného vzorku rodiče přistupují k bilingvní i trilingvní výchově velmi vědomě, a ani pokud jeden z rodičů nerozumí jazyku druhého, není to překážkou bilingvní výchovy. Také se ukázalo, že převážná část dětí si nejprve osvojuje jazyk matky, s kterým jsou děti zprvu nejvíce v kontaktu, později se však u většiny stává dominantním jazykem jazyk školky, jazyk okolní společnosti. Vyvážený vývoj obou jazyků se ve shodě s tvrzením mnohých autorů ukazuje být výjimkou. V nové části se u trilingvních dětí ukazuje jeden jazyk jako nejsilnější a druhé dva jako slabší. Pokud se jazyk otce odlišuje od jazyka okolní společnosti, je tento jazyk u dětí jejich neslabším jazykem a některé děti nepoužívají tento jazyk aktivně.

Klíčová slova: dětský bilingvismus, trilingvismus, kognitivní vývoj, bilingvní řečový vývoj, jazyková dominance, multilingvní rodina